

Raskaus ja sukupuolitaudit

Lääkärikirja Duodecim

21.6.2022

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

-
- Raskauden aikana seulottavat taudit
 - Kuppa
 - Klamydia
 - Tippuri
 - HIV-infektio
 - HPV- eli papilloomavirusinfektio
 - Milloin erikoislääkärin hoitoon
 - Kirjallisuutta
-

Perinteisten sukupuolitautilien eli kupan, klamydian ja tippurin lisäksi myös trikomoniaasi ja monet virusinfektiot leviävät sukupuoliteitse. Osa näistä taudeista voi lisätä ennenaikaisen synnytyksen riskiä, osa taas sikiövaurion riskiä.

Raskauden aikana seulottavat taudit

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut asetuksen (421/2004) tartuntatautien raskauden aikaisesta seulonnasta. Raskaana olevalta otetaan alkuraskauden terveystarkastuksen yhteydessä hänen suostumuksellaan verinäyte vastasyntyneen lapsen tartuntatautien ehkäisemiseksi. Verinäytteestä tehdään tutkimus kuppataudin ja HIV-infektion varhaiseksi toteamiseksi sekä hepatiitti B -viruksen kantajuuden toteamiseksi (ks. [Raskaus ja infektiot](#)).

Kuppa

[Kuppa](#) on *Treponema pallidum* -bakteerin aiheuttama sukupuolitauti, joka on viime vuosina alkanut uudelleen levitä maailmalla. Kupan sikiölle aiheuttama vaara riippuu raskauden vaiheesta sekä äidin kuppainfektion vaiheesta. Sikiön varhainen tartunta johtaa kohdunsisäiseen kuolemaan jopa 40 %:ssa tapauksista. Neuvolaseulonnoissa löytyy nykyisin 8–10 uutta kuppatapausta vuosittain.

Klamydia

Äidin [klamydiainfektio](#) ei ole merkittävä riski sikiölle. Infektio saattaa kuitenkin lisätä hieman ennenaikaisen synnytyksen riskiä, mutta tutkimusnäyttö tästä on ristiriitaista. Infektio ei lisää sikiökuolleisuutta eikä aiheuta pienipainoisuutta. Klamydia tarttuu sikiöön synnytyksen aikana synnytyskanavasta ja voi aiheuttaa vastasyntyneelle silmätulehduksen (1–2 viikon kuluttua syntymästä) tai keuhkokuumeen (usean viikon kuluttua). Vuosittain todetaan tartunta noin kymmenellä 0–4-vuotiaalla.

Klamydian diagnostiikka toteutetaan kuten yleensä: ensisijaisesti käytetään niin sanottua nukleiinihapon monistustestiä ensivirtsasta, mutta vaihtoehtona on tikkunäyte kohdunsuulta tai virtsaputkesta. Atsitromysiini kerta-annoksena on raskauden ajanakin tehokas ja turvallinen lääke. Tetrasykliiniryhmän lääkkeitä ei voi käyttää sikiövaikutusten vuoksi.

Tippuri

[Tippuritapauksia](#) todetaan Suomessa vuosittain noin 200 vuodessa, mutta niiden

määrä on lisääntymässä. Hoitamaton tippuri lisää ennenaikaisen synnytyksen riskin 3-5-kertaiseksi. Tippuri voi aiheuttaa synnytyksen yhteydessä vastasyntyneelle silmätulehduksen. Diagnoosi voidaan tehdä samalla, kun tehdään klamydiatutkimus, eli ensivirtsasta tehty määrittely on ensisijainen tutkimus. Raskauden aikana hoitona käytetään keftriaksonia.

HIV-infektio

Suomessa HIV-testiä tarjotaan neuvolassa kaikille, ja lähes kaikki raskaana olevat osallistuvat nykyisin tähän seulontaan.

Hoitamaton [HIV-infektio](#) tarttuu äidistä sikiöön, pääosin synnytyksen yhteydessä. Hoitamattomien HIV-positiivisten naisten lapsista noin kolmannes saa tartunnan, ja hoidettujen naisten lapsista alle yksi sadasta. Vastasyntyneen infektoituminen voidaan estää tehokkaasti äidin HIV-lääkityksellä raskauden ja synnytyksen aikana, synnytyksen huolellisella suunnittelulla ja hoidolla sekä vastasyntyneen lääkityksellä. Suomessa yksikään lapsi ei ole saanut HIV-tartuntaa, kun äidin HIV-infektio on ollut tiedossa ennen synnytystä.

HPV- eli papilloomavirusinfektio

[Papilloomavirusinfektio](#) (ks. [Kondylooma eli visvasyyli miehellä](#)) ei aiheuta sikiövaurioita. Imeväisten sukupuolielinten alueen kondyloomat tai kurkunpään papillomatoosi voivat olla seurausta synnytyksessä saadusta HPV-tartunnasta.

Ulkosynnyttimien kondyloomia ei tarvitse hoitaa raskauden aikana. Tarvittaessa voidaan yksittäisiä kondyloomia poistaa kirurgisesti tai laserkäsittelyllä.

Podofyllotoksiinia tai imikimodia ei käytetä raskauden aikana. Kohdunkaulan muutokset hoidetaan papa-tutkimuksen ja mahdollisen koepalalöydöksen perusteella. Yleensä hoidot voidaan siirtää synnytyksen jälkeen tapahtuviksi.

Milloin erikoislääkärin hoitoon

Sukupuolitautilien seulonta, diagnostiikka ja hoito tapahtuvat neuvolassa ja perusterveydenhuollossa. Ohjeiden mukaan äiti lähetetään erikoislääkärin arvioon seuraavissa tilanteissa:

- uudet HIV-positiiviset potilaat
- raskauden aikainen kuppa
- kondyloomat kohdunsuulla
- kuumeinen kohtutulehdus.